... in memory of my late Fa...
... S. SUBRAHMANYAM
H. NO. 6-12-5..
NAYUDUPET-524126.
NELLORE DIST. (A P)
...శ్రీ రస్తు...

ఓం నమః కామేశ్వర్యై.

కళాపూర్ణోదయము.

చతుర్థాశ్వాసము.

శ్రీ సౌభాగ్యవిభూతివి
లాసాలంకార నిత్య•లలితాకారా
భాసురయశఃప్రసూనసు
వాసితసకలాశ కృష్ణ•వసుధాధీశా. 1

సీ. ఆవధూమణి నవ్వి • నావ ర్తనము నీవ, చెప్పితి వింక నేఁ • జెప్పవలెనె
గురుసత్త్వుఁ డగునల•కూబరుచేఁ బట్టు, వడి నీవు నను జూపఁ • గడఁగి యట్లు
వచ్చుచో నెదురుగా • వచ్చినరంభ నేఁ, జుమ్ము నీ కే విడిపించి • యిమ్మెయిఁ జని
యభిమతం బైనయ • ట్లంగజలీలావి, హారంబు సలిపితి • నంతలోన
తే. నరుగుదెంచినయదియ సు•మ్మాద్యరంభ, యారమణిఁ బ్రాణవిభుఁ డందఁ • జేరనీక
యవ్విధంబునఁ బోరాడి • యంతమునను, దద్గతిని శాపమొందిన•దాన నేను. 2
చ. అన విని వార లందఱును • నత్యధికం బగువిస్మయంబునన్
మునుఁగుచు నెట్టటూ చెపుమ • ముద్దియ యేగతి నట్లు రంభరూ
పును ధరియింప నేర్చితివి • పొందుగ నెమ్మెయి నందుకొంటి వా
యనఘుని నట్లు గూడఁగఁ జి•రాభిమతం బది నీకు నావుడున్. 3
సీ. ఆకాంత సిద్ధు నా•లోకించి నిన్ను న, వ్విధమునఁ దర మెడు• వేళఁ దనదు
ప్రాణేశు వెంటన • యారంభ గదలి తా, నే తెంచినంతట • నిట్టి యొకటి
యెదురుగా వచ్చుట • కెంతయు శంకించి, యటముందు పోవక • యచట నిల్చె
నప్పు డే నీక్షించి • యదియ వచ్చినయట్లు, గాఁ దదాకృతి గట్టి•గాఁగఁ దాల్చి
తే. వచ్చితి నతండు నినుఁ బట్టి • తెచ్చుచోటి
కాచెలువ రాక మసలుట • యతని కెఱుక

Akella Raghavendra's Online-ias.com

పడక యునికి నాకృతివేష♦భాషణాదు
లాగతిన యున్కి నాచేత♦ లమరె నట్లు. 4

తే. ఆచెలువరూప మె ట్లెట్ల♦ యగుచు నుండఁ
దాల్చునేరుపు ము న్నొక♦తటిని నాకు
నారదుం డిచ్చె నదియు వి♦నంగఁబడియెఁ
గద యతఁడ చెప్ప నీకు మా♦కలహవేళ. 5

క. అమ్మెయిఁ జెప్పియు నతఁడపు, డమ్మాయారంభ యిది య♦టంచు సనుఁ బ్రకా
శమ్ముగఁ జేయక కారు, ణ్యమ్మున మన్నించె మన్ము♦ఖాకృతిఁ గనుచున్. 6

వ. అది యెల్లఁ జెప్పనేమి కడపట నిట్టిశాపంబునకుఁ గారణం బైనయామాపు గోసి యది యంతయు నుజ్జగించి యవశ్యభోగ్యం బైనతచ్ఛాపఫలం బిద్దేవిసన్నిధి ననుభవించినఁ బరోపకారం బగు నని వచ్చితి నని చెప్పి కలభాషిణి యమ్మాన స్తంభున కిట్లనియె. 7

తే. నీదుగురుఁ డన్నయట్ల నీ♦నిశితఖడ్గ, మవితథోద్యమ మగుట సు♦న్యస్త నుమ్యోఁ
దిరుగ నిన్నును నన్నును♦ దెచ్చె దైవ,మిచ్చటికి ధన్య నైతి నీ♦యుష్టమున.

చ. అది యటు లుండె నాపదుప్ర♦యాసము లూరక పోక యుండ న
ట్లొదవెఁ బ్రియుండ భజింప నని♦ యుండఁగఁ జెప్పితి విన్ను దానికిన్
గొద గలుగంగ నత్యనల♦కూబరుఁ డొక్కఁడు వేడ వచ్చి తగా
తుద నతనిన్ శపించె నని♦ తొల్లటియాకపటాత్ముఁ డెవ్వఁడో. 9

క. అన విని యేమియు మిక్కిలి, యనఁబోయెదు సుమ్ము తరుణి♦య ట్లపురూపం
బున నున్నవాఁడ నేఁ జు, మ్మని మణికంధరుఁడు పల్కె♦ నల్లన నగుచున్. 10

వ. ఇట్లు పలికినం గలభాషిణి యాశ్చర్యంబు నొందుచు. 11

క. విని నీ వపు డెట్లారూ, పును దాల్చితి చెప్పు మని త♦పోహతి గావిం
చిననేర్పునంద రంభయు, ధనదసుతుఁడు గూడె ననిరి♦ తత్సఖు లెదు రై. 12

సీ. అని రంభ నట్లు గూ♦డినవాఁడ నేనె యే, ర్పడ విను మట్లు త♦పంబు చెఱచి
మును నన్ను నది గూడి♦ తన రెకుతనమూన, సము నలకూబరా♦సక్త మగుట
ప్రకటంబు గాఁగ గో♦త్రస్ఖలితత్వంబు, చే నెఱింగించిన♦ నేను గోసి
దానివీక్షించి యెం♦దేనిఁ బోయెద నని, వీడ్కొని చనుచు న♦న్వాలఁది రతులఁ

తే. దనియమిఁ దదాత్మరంజన♦ దనరఁ గలయ
వలయు నని యంత మత్తపో♦వ్యయముచేఁ ద
దీయవిభురూపుఁ దాల్చి వే♦ తిరిగి వచ్చి
పొసఁగఁ బల్కి రమించితిఁ♦ బూర్ణరతుల. 13

వ. అత్తెఱంగున నద్దివ్యాంగనతో రమించుచునికిం జేసి తత్ప్రకారంబున నొడివిన నీతోడిక్రీడ లనుభవించి యమ్మాయారూపంబునకు సద్యఃఫలంబుగా నట్టిశాపం

Akella Raghavendra Online-ias.com

బుఁ బెచ్చుకొని యంతట బుద్ధిమంతుండనై యప్పటిపర్ణశాలకుం జని యెల్లమా
యలం జాలించి నావీణెయు రత్నమాలికయుఁ బుచ్చుకొని యచ్చటిమహిమ
లు తొల్లి యెఱింగిననాఁడనై యిం దేమివిశేషంబులు దొరకునో యని వచ్చి
తి నని చెప్పి నగుచు ని ట్లనియె. 14

చ. నెలఁతుక రంభపొందు విడ ♦ నేరక యెంతఘనప్రయత్నతన్
నెలకొని యే రమింప నది ♦ నీ వయితే మని చెప్ప నీవు న
త్యలఘుతరప్రయత్నపర♦తన్ నలకూబరుఁ గోరి కూడి రం
జిలఁగ ననంగ యే నయితిఁ ♦ జిక్కితి వెట్లును నాదుకోర్కికిన్. 15

చ. జలజదళాక్షి యేను ముని♦శాపభయంబున నొందు నేరికిం
దెలివిపడంగనీక మది ♦ ధీరతఁ ద్రిప్పుదుఁ గాని నీవయిన్
గలదు సుమీ తలంపు మన♦గానకళాభ్యసనంబు వేళలన్
ఫల మిటు లొందె దానికిని ♦ భాగ్యవిశేషవశంబునం దుదన్. 16

చ. అనుపమ గృతార్థనైతిఁ గుటి♦లాత్మకుఁ డెవ్వఁడు నన్ను నట్లు వం
చనముసఁ గూడునో యనువి♦చారము వాసెను నీదుపొందు నా
కు నభిమతంబె నీకుఁ దగ ♦ నన్నతలంపున నీతలంపు నేఁ
గనుమిని ద్రిప్పుదున్ హృదయ♦కాంతుఁ నినుం గనుఁగొన్న వేళలన్. 17

శా. నీసౌందర్యవిలాసభాసురతనూ♦నిర్నిద్రసౌభాగ్యముల్
నీసంగీతవిశేషకౌశలము నీ♦నిర్దోషనానాగుణో
ల్లాసంబుల్ నను నప్పు డెంతపరమా♦హ్లాదంబు నొందించునో
యీసుస్థూల హృదయైకసాక్షికము లే ♦ మన్నన్ వృథా యిత్తఱిన్. 18

ఉ. ఆవిధ మాసునంతట నొ♦కప్పుడు నిన్నును జూచుచో మణి
గ్రీవుని పోలె దోఁచె మది♦కిన్ మణికంధర యేకదేశసా
మ్యావహగుణంబుచే నతని ♦ నాతనియన్నను మద్ది చెట్లుగా
నై నతమూని దిట్టినవి♦ధంబు మనంబునఁ బాఱె నంతటన్. 19

ఉ. దాసన గుండె ఘుబ్బుమన ♦ దా నెరియన్ విడిచెం ద్వదంగసం
గానుభవేచ్ఛ యి ట్లిడిన♦యట్టిది యాదిగ నాదుచిత్తమో
హానితశీల యంతట స♦మంచితతానకరూపరేఖచో
ప్పు నొకొంత గల్గఁ గని ♦ యిచ్చఁ గుబేరతనూజుఁ గోరితిన్. 20

క. శాపభయంబున నెఱయఁగ, నీపైకోరికె మరల్చి ♦ నిధిపతిసుతు నే
పాపపువేళను జూచితి, నో పయి సొబగేను మఱి క♦నుంగొన గుఱిగాన్. 21

క. ఆయసుతనయుఁ డని ని, న్నే యేఁ బొందితిఁ దుదన్ వ♦నిన్ మనభాగ్య
శ్రీ యెమని చెప్పుదుఁ బడఁ, బోయినఁ బూఁబొన్నపఁ బడు♦పోలిక యయ్యెన్.

Akella Raghavendra's
Online-ias.com

ఉ. శ్రీయుత మైనదివ్యమణి ♦ చేతికి నబ్బఁగఁ బారవైచి త
చ్ఛాయ యొకింత యున్కిఁ గని ♦ చాలఁ గృశించితి గాజుపూసకై
నాయవివేక మే మనుకొ ♦ నం మదఁ దన్మణి యబ్బె నన్న న
త్యాయతతత్సమాగమసు ♦ ఖాప్తికి నోఁచమి నెంచి కుందెదన్. 23
ఆ. ఇట్టిమాట లిప్పు ♦ డే నాడుకొనుటయు, ననుచితంబు వార ♦ వనితపలుకు
లిచ్ఛకంబు లనక ♦ యెవ్వరు నమ్మెద, రదియుఁ గాక దృష్ట ♦ మన్యవాంఛ. 24
వ. అని లజ్జాశోకంబు లడర నవనతముఖి యైనకలభాషిణిం జూచి మణికంధరుం డిట్లు
నియె నోయుత్తమవిలాసిని నిన్ను నితరవారవనితలయట్ల సత్యవాదినిగాఁ దలఁ
ప నంత వింతవాఁడనే నీపలికినట్ల నీకు మున్ను నాయందుఁ గోరిక గలుగుటకుఁ
గుఱు తొకటి యున్నది యది యెద్ది యంటేని నారదుండు కడపట నిన్ను నింటి
కి ననుపుచు నేను విన నీతోడ. 25
తే. కొమ్మ నీవాత్మలో మును ♦ గోరినట్టి, కాంతు రంభామనోహరా ♦ కారుఁ డగుచు
మెఱయువానిని గూడి ర ♦ మించఁగలవు, నమ్ము పొమ్మిఁక నీభవ ♦ నమున కనిరొ.
క. నలకూబరుఁ గూడెద వని, పలుకక యిట్లనినసత్య ♦ భాషణుపలుకుల్
ఫలసిద్ధిని నరయఁగఁ దొ, య్యలి నను మును నీవు గోరు ♦ టనృతం బగునే. 27
క. ఆకోరిక శాపభయో, ద్రేకవిశేషమున నెఱయఁ ♦ దెగు టరుదును గా
దోకామిని లోకమున వి, వేకింపఁగ గలవ యట్టి ♦ వియు నొక్కొకచోన్. 28
వ. రంభాసాన్నిధ్యశోభితాభినవవిలాసభాసురుం డైననలకూబరునిరూపున హా
ట్టిచిత్తంబునకుఁ దదన్యం బెట్టిది యైనను మఱి యింపుగామియుఁ జిత్రంబు గా
పురుషులందు నొక్కొక్కవేళ గుణంబున నిట్టివి గలవు తత్ప్రకాశకం బై
యొక్కకథగల దది పాపనాశనం బై యొప్పుచుండుఁ గావునఁ దాత్పర్యంబున నా
కర్ణింపుము తన్మూలంబు మొదలుకొని చెప్పెద నని యిట్లనియె. 29
సీ. కాంత యేఁ దొల్లి య ♦ నంతదేవవ్రతో, ద్యాపనకొఱకు న ♦ నంతపద్మ
నాభునిసన్నిధా ♦ నమునకు వచ్చితి, వచ్చి యచ్చటఁ గరం ♦ బచ్చుపడఁగఁ
గవితచే నద్దేవు ♦ వివిధభంగుల నుతి, సేయుసత్కవుల నీ ♦ క్షించి యిట్టి
సౌభాగ్య మేగతి ♦ సంభవించునొ యను, వాంఛతో నచ్చటి ♦ వారివలన
తే. నీమృగేంద్రవాహనసుద్దు ♦ లెల్ల వినుచు, నచటి కిద్దేవి యనతిదూ ♦ రాంతరస్థ
యగుటయు నెఱింగి యేతెంచి ♦ తగశిలాక్షు, రోక్తసాహసవిధినిష్ఠ ♦ మొందితిం గ.
వ. అరిగి యద్దేవునియగ్రమంటపమున. 31
ఉ. అంతము గాఁగ గౌతమక ♦ ణాదమతంబులు భేదవాదిసి
ద్ధాంతము జైమినీయ మురగాధపశాస్త్రిముఁ గాపిలంబు న
త్యంతము నాకలించి యవి ♦ యాత్మల మెచ్చని పాంచరాత్రరా
ద్ధాంతవిధాసమర్థనస ♦ మర్థకృతార్థమతిప్రదీప్తులన్. 32

Akella Raghavendra's Online-ias.com

సీ. శ్రీమహితాష్టాక్షరీమంత్రజపపరా, యణుల నారాయణ♦ధ్యానపరుల
దేవతాంతరచింత♦నావిదూరులఁ గామ, రోషాదిరహితుల ♦ రూఢమతులఁ
జడచిదీశ్వరతత్త్వ♦విదులఁ ద్రైలోక్యపా, వనచరిత్రుల బుధ♦వంద్యపదుల
సకలంకశీలుర ♦ నఖిలశ్రుతిస్మృతి, శాస్త్రపురాణవి♦జ్ఞానఘనులఁ
తే. దమకుఁ జక్రికి నిత్యసి♦ద్ధంబు లైన, శేషశేషిత్వములు చింత ♦ చేసికొనుచు
నతనిదాస్యంబుగతి గాఁగ♦నరయుపరమ, వైష్ణవులఁ గంటి సభయై ప్ర♦వర్తిలంగ.
క. కని యే దండనమస్కృతు, లనేకము లొనర్చి వార ♦ లడుగఁగ నాపే
రును గంధర్వత్వంబును, వినిపించి హరిస్తవేచ్ఛ♦విధముఁ దెలిపితిన్. 34
ఆ. తెలిపి యోసుబోధ♦విలసితులార మీ, రాయనంతశయను♦నట్లు నాకు
నాకవిత్వసేవఁ ♦ గైకొనుఁ డని తగు, వర్ణనకుఁ గడంగ ♦ వారు చూచి. 35
సీ. ప్రకృతిపూరుషులందు♦బహిరంతములను నెప్పుడుఁ జలింపక పరి♦పూర్ణుఁ డగుచు
దనకు నాదియును మ♦ధ్యంబునంతముసమా, నుఁడునధికుండు నెం♦దునుగలుగక
సర్వజ్ఞుఁ డై సర్వ♦శక్తి యై సర్వని, యంత యై సర్వాత్ముఁ ♦ డై వెలయుచు
సర్వంబుఁ దనకు శే♦షముగ సర్వమునకు, శేషి దా నగుచు ల♦క్ష్మియును దాను
తే. రుచియు రవియుఁ జంద్రికయుఁ జం♦ద్రుండువోలె
నయుతసిద్ధత్వ మొప్పంగ ♦ నాదిమిథున
మనఁగ సకలవేదాంతవే♦ద్యతఁ దనర్చు
పరమపదనాథుఁ బొగడు నీ♦ప్రౌఢికొలఁది. 36
క. అని యట్టిటు నాచేఁ ద, ద్వినుతులు సేయించి మెచ్చి ♦ విశ్వహితార్థం
బును జెప్పించిరి త్రిజగ, జ్జననీపరమపదనాథ♦సంవాదకథల్. 37
క. చెప్పించి యీకవితచే, నిప్పుడు గాకున్న నీకు ♦ నిఁక నొకమేనన్
దప్పక యొదవు తిరంబుగ, నప్పరమునిపరమభక్తి ♦ యని రధికదయన్. 38
వ. అనును దాదృశంబైనమదీయకవిత్వధార శారదాపీఠంబునందలియందఱివినుతి
కెక్కు నందాఁక మిక్కిలి మెచ్చుకొనరా దని యచ్చోటికి నంత నరిగితి నని పలికి
యింకఁ బ్రకృతకథ వచ్చుచున్నది యాకర్ణింపు మట్లు శారదాపీఠంబునకు నేఁ
జను నప్పుడు తత్సన్నిధియందు. 39
సీ. ఋగ్వేదఘోషస♦మృద్ధిపెం పొకచోట, నొకచోటయాజుషా♦భ్యుదయమహిమ
సామగానధ్యాన♦చాతుర్య మొకచోట, నొకచోట నాథర్వ♦ణోక్తిగరిమ
గృహ్యాసూత్రనిపాఠ♦ఖేలనం బొకచోట, నొకచోట శబ్దతం♦త్రోపచయము
జ్యోతిషసిద్ధాంత♦సంఘర్ష మొకచోట, నొకచోట ధర్మశా♦స్త్రకలనంబు
తే. లుభయమీమాంసలప్రసంగ ♦ మొక్కచోట
నొక్కచోటను బటుతర్క♦యుక్తికథలు

Akella Raghavendra's Online-ias.com

యోగసద్గోష్ఠి యొకచోట • నొక్కచోటఁ
గావ్యకలకల మొప్పారఁ • గనుచు నంత. 40

సీ. పదవర్ణసౌష్ఠవ•ప్రకటనం బెంతయు, నింపు మీఱంగ రు • వ్వి చ్చి యిచ్చి
తగ నుదాత్తాదిభే•దములు గెంటక పర్వఁ, గనుబొమ్మచేష్టలఁ • గఱపి కఱపి
యెడనెడలఁ గవళ్ళఁ • దడఁబడకుండఁగ, గుఱుతులు మదిఁ బాదు•కొలిపి కొలిపి
నిజశిష్యులో బుద్ధి • నిలక విస్వరములు, పలికిన బుగ్గలు • నులిమి నులిమి

ఆ. యొక్కమండపమున • నుజ్జ్వలబ్రహ్మవ, ర్చసముతోడ బ్రహ్మ•చారులకును
బరమనియమవృత్తి•పరత వేదముఁ జెప్పు, చున్నయట్టియొక్క•యొజ్జఁ గంటి.

క. కని డగ్గఱఁ బోయిన నా, యన రా రమ్మనుచు నెవ్వ • రయ్యా మీరల్
ఘనతేజంబున నొప్పెద, రనుచుఁ జోటిచ్చి మత్కు•లాఖ్యలు వినియెన్. 42

క. విని పూజ్యులు వచ్చిన యపు, డు నన ధ్యాయ మని యప్పు•డు వటుప్రకరం
బును జదువు మాన్చి నాతో, ననుగుణవిహితోపచారుఁ • డై వర్తిలఁగన్. 43

సీ. మెఱుఁగాఱుముంజియు• మేనికోమలికంబుఁ, గడుఁదిట్టగుణముగు• ల్కెడు మొ...
పసపుగోచులయొప్పు•బ్రహ్మతేజంబును, జారుకృష్ణాజిన•ధారణంబు [బు
తళుకుజన్నిదము మే•ధావిబొట్టును జిన్ని, పట్టవర్ధనమును • జిట్టితడుపు
మొలవంకయుంగరం•బులసొంపు దండపుఁ, గోలయు సన్నపు•వ్రేలుసిగయు

ఆ. నొప్పుబ్రహ్మచారి•యొకఁడేగుదెంచె బు, స్తకముఁ గొంచుమిగుల•సంభ్రమమున...
నొజ్జ యతనిఁ జూచి • యోరి యేమిర కడు, నాలసించి తనియె • ననిన సతఁడు.

వ. ఏ నాలసించుటకు నిమిత్తంబు చాలఁ గలదు మీ కేమియు వినఁబడదు గా...
యు వినిపించెద వినుం డని పలికి యిట్లనియె నట్లు మీరు ననిచిన నేఁ జను...
ప్పుడు శాలీనుండు తమపువ్వుఁదోఁటలోన నొక్కలతాగృహంబునందుఁ ద...
దంబులు సుగాత్రి వేడుకతోడఁ దొడలమీఁద నిడుకొని యొత్తుచుండ స...
సల్లాపంబుల నలరుచుండి నన్నుం జూచి నగుచు నుపాధ్యాయులు పుస్తకం...బు
నకుఁ బంచిరే యది యిక్కడన యిదే డాచినాఁడ నని తమయుపరిభాగం...
జూపికొంచుఁ బోదువు గాని యటఁ గూర్చుండు మని యెదుట నున్న యొక్క...
హారవేదికతోడిలేమావినీడఁ జూపినఁ గూర్చుంటి నంతఁ దనయింతిమోముఁ బ్ర...
జే యిడి యాయమ కిట్లనియె. 45

క. అమృతము సేవించితివో, రమణీ యేమైనసిద్ధ•రస మబ్బెనొకో
కౌమరుంబ్రాయము మిక్కిలి, గోమరొందెడుదినముకొ•త్తక్రొత్తగ నెలమిన్.

క. మగవానికంటె మునుపుగ, మగువ కెడలుఁ బ్రాయ మండ్రు • మానవతీ యీ
జిగిబిగువు లంతకంతకు, మిగులఁగఁ బొలుపొందుటకు ని•మిత్తముఁ జెపుమా.

వ. అనుటయు నవ్వనిత చిఱునవ్వుతోడ నాయనం జూచి. 48

Akella Raghavendra
Online-ias.com

లయగ్రాహి. ఏ నెఱుఁగ నేమియును ♦ దీనికి నిమిత్తము న♦నూనమమతామహిమ♦
చే నైనఁ దోఁచుఁ, లేనికొమరుందనము ♦ లేని చెలువంబు నన ♦ నోనెలఁత
యాఁగతిన ♦ లేనియవి గా వి, మ్మనిపన లీ వెఱుఁగ ♦ వేని వినుపింతు విను ♦ దీనికి
నిమిత్త మది ♦ యేన యనుచుఁ శా, లీనుఁడు సుగాత్రి దన♦పై నొరుఁగ వంచి
చెవి♦లో నొకటి యే మనుచు♦నో నగుచుఁ జెప్పెన్. 49

ఉ. చెప్పిన మోముఁ ద్రిప్పి కను♦చిత్రము నొందుచు నాథువక్త్రముఁ
దప్పక చూచి యే నొకటి ♦ తర్కము వేఁడిన సమ్మతించెఁ దా
నప్పలు కేమి సేయునొకొ ♦ యాజగదంబ యిఁకన్ వినుం డదిన్
జెప్పెద నంచు మోము చెవిఁ ♦ జేరిచి యేమియొ చెప్పెఁ జెప్పినన్. 50

క. ఘనఘోషుఁ డగుచు నతఁ డా, వనితయుఁ దో నరుగుదేర ♦ వడిఁ జని యాచే
ర్పునను శతతాళదఘ్నుం, బను పేరన్ వెలసియున్న♦ హ్రదమున నుఱికెన్. 51

క. పడఁతియు నాకుం గతి దన, యఁడుగుం దామరల కాక ♦ యన్యము గలదే
విడిచెద నే తను ననుఁ దా, విడిచిన నని పాఱి యుఱికె♦ విభుఁ డుఱికినచోన్.

క. కడు నెడ గావున నది యి, క్కడ వినఁబడ దేమొ నీటఁ ♦ గలవా రెల్లన్
వడి నేగి వలలచే న, మ్మడు గిటు నటు నరసి యిపుడు ♦ మగిడిరి వగతోన్. 53

వ. ఏనును ఁ దిరిగి శాలీనుండు మున్ను చూపినచోటిపుస్తకంబుఁ బుచ్చుకొని వచ్చితి
నని చెప్పిన. 54

క. విని యావిప్రవరేణ్యుం, డనయంబును శోకవిస్మ♦యవిషాదములన్
మునుఁగుచు నాశుభదంపతు,లను జెందెనె యకట యితరు♦ల కొఱం గనుచున్.

చ. అవె శతతాళదఘ్ను మను♦సార్థపునామముతోడ నుత్తమ
హ్రదములలోఁ బొగడ్తఁ గని♦నట్టిది యందును బడ్డవారికిం
బ్రదుకులె యంచుఁ దప్పదు పు♦రాకృత మెవ్వరికైన నంచుఁ గొం
తదడవు గుందెనే నపుడు ♦ తద్ద్విజముఖ్యునిఁ జూచి యొయ్యనన్. 56

క. అనఘా యాశాలీనుం, డనఁగ సుగాత్రి యన నెవ్వ ♦ రాదంపతులన్
వినుపించెదు కడునుత్తము, లని తత్కథఁ జెప్పవలయు ♦ నంటి ననుటయున్.

క. ఆయనఘులచరితము గా, దే యీపుస్తకములోని♦దియు మాకు నిఁకన్
శ్రేయస్కర మది వినుటయుఁ, బోయెం దద్దర్శనంబు♦పుణ్యోత్సవముల్. 58

వ. అని యాబ్రహ్మచారి తెచ్చినపుస్తకంబుఁ బుచ్చుకొని శిరంబున మోపుకొని కన్ను
ల కద్దుకొని తిరుగ నతనిచేతిక యిచ్చి చదువు మనుటయు నతం డిట్లనుచుం
జదివె. 59

సీ. కాశ్మీరభూమికిఁ ♦ గర్ణిక యగు శార, దాపీఠమున శార♦దను భజించు
పూజారి బ్రాహ్మణు♦పుత్త్రి యొకర్తు సు, గాత్రి నాఁ బరఁగెడు♦కాంత గలదు
దానివరుండు శా♦లీనాహ్వయుం డిల్ల, టపుటల్లుఁ డత్తయిం♦టను వసించు

నాతండు దనకడ ♦ కాకన్యం బ్రథమసం, గమవేళం గను నలం♦కారకలితం
ఆ. జేసి యనిపి దాని♦ చెలు లింతటంతటం, బొంచి యుండం దద్వి♦భూషణాగ్రి
మహిమం దలంకిపట్ట ♦ మదిని సంకోచించె, దరుణి యుండియుండి ♦ తిరిగిపోయె.
ఉ. పోయినం దద్విధం బపుడు ♦ బోంట్లు తదంబకుం జెప్పి భూమిలో
నేయెడ లేనిచంద మిది ♦ యేమినిమిత్తమొ యంచు మంచిలేం
బ్రాయపువాండు గల్గె భళి♦రా యితం డంచు నెపైన నేంటికిం
బోయెనో కాక యెల్లి తమ♦పోకలు చూడమ యంచు నవ్వినన్. 61
క. ఆయన వినం బ్రేలెదరు సుం, డీ యిట్లు గయాళులార ♦ డిగవిడుతురు ల
జ్జాయుతులు సర్వమును దము, నేయెడ హాసాస్పదం బొ♦కింత పురసినన్. 62
తే. అని పలికి రెండుమూండునా♦ళ్లట్ల యనిపె, నల్లునెద్దకుం బుత్త్రిక♦నవు డతం...
నాది నేభావమునం జూచె ♦ నట్ల చూచె, వట్టి రాకపోక లొనర్చె ♦ వానిసతియు.
వ. అంత లజ్జావతికిం దజ్జననియనుమతిం బ్రియవయస్య లేకాంతంబున ని ట్లనిరి. 64
ఆ. పొలంతి యాలిమగని♦ పోండుము లేమియుం, గలిగినట్టిచొప్పు ♦ గానరాదు
మీ తెఱంగు చూడ ♦ మేల్మేలు దంపతు, లిరువురును వివేకు ♦ లేమి చెప్పు. 65
క. కాంతుం డుచితజ్ఞుం డైనను, గాంతకు సిగ్గువడం జెల్లుం ♦ గాక కటకటా
కాంతుండు సిబ్బితికాం డై, కాంతయు న ట్లైన నెట్లు ♦ కాంపుర మింకన్. 66
ఆ. నలినవదన యెన్ని♦నాళ్లైనం జిన్నకూం, తురవు గావు నీవు ♦ తొడంగి ...
దగినసేవ సేయ ♦ కగునె యూరక యుండ, నాతం డేమియు ననం♦డనుచు ...
క. మగవాండు భాగ్యవంతుండు, మగువకు నెప్పగునె యిట్లు ♦ మానవుబిగి గ
ట్టిగం దాల్పం దనంతన యూ, డిగ మిటు నటు సేయ నతని♦ డెందము గరంగున్.
క. గారామునం దోడ్తోడన, రా రమ్మనం డనుచు మగుడి ♦ రానేటికిం గ
ర్పూరంబుతోడిబాగా, లీగాదో యాకు మడిచి ♦ యీరాదొ చెలీ. 69
క. వెంగలివి గాక నీ వో, యంగన భోగములపంట♦యామని యగునీ
బంగారువంటిప్రాయము, సంగతియే యకట రిత్త♦శయ్యకు నోసంగన్. 70
క. యౌవనము గలిగినప్పుడ, పూవుంబోండులకుం బతుల♦భోగంబులు గా
కావిభవములకుం గొఱయే, యౌవనజాతాక్షి ప్రాయ ♦ ముడిగిన వెనుకన్.
క. అన విని యాపెడమాటల, నను నేటికిం జంపెదరు వి♦నక సైంపవు నా
కనిసిగ్గునం బలుకుచు నాం, డొనరించి చూచెను దదీయ♦యుక్తుల తెఱంగున్. 72
వ. చూచి యెంతను ఫలంబు గానక యాసుగాత్రి యాయన నింకేమి ప్రపంచ ంబుం
జేసిన నెఱయ నెడసిపోవుట దక్కం బ్రయోజనం బేమియు లేదు నాకును మా
గళసూత్రం బీపాటిశుభస్థితి నుండుటయ పదివే లనుచు నెంచుకొనియు వేఱొ
క్కలాగున నుండక యతనికి నాయురభివృద్ధికరంబు లని వివిధాలంకారంబు న

Akella Raghavendra Online-ias.com

స్వాప్న నేమరక తాల్చుచుఁ బనతల్లి యతని నేమియు నిట్టట్టాడకుండం బ్రార్థింపు
చుండె నదియును దత్ప్రార్థనావశంబునఁ బెక్కుదివసంబు లెడనెడఁ గూఁతుచే
త నివారితదురాలాప యగుచు నోర్చి యోర్చి యంత నొక్కనాఁ డమ్మెలుం
గుఁబోఁడితోడ. 73

ఉ. ఇట్టినిరర్థు నొప్పఁ గన ♦ మే మనఁ బోయిన నీవు మిక్కిలిన్
దిట్టవు నానుసంపదకు ♦ దిక్కగుచున్ మొగమొల్క నీ కిఁకన్
బుట్టునొ యంటివే నితని ♦ పోఁడిమిఁ గంటివె పట్టిగొడ్డుతా
కట్టితెఁ జెంత యున్న నినుఁ ♦ గాఁకయపెట్టుట వెళ్లఁగొట్టినన్. 74

ఉ. పూవులతోఁటకై న నటు ♦ పూని విచారము చేసి రమ్మనం
గావలయుం గదా యనుచు ♦ గారవ మొప్పఁగ నట్లు పిల్చి మ
న్నావిధ కంప యంపుఁ గల ♦ యట్టిపనుల్ సకలంబుఁ జేయ నే
ర్పానిహిలాంగిఁ దా నతని ♦ నంతటఁ గట్టడఁ జేసి జేసినన్. 75

తే. దివిజనుత యైన శారదా ♦ దేవిపూజ, కుపకరించుకార్యం బిది ♦ యొప్పు ననుచు
నధిక మోదంబుతో నతఁ ♦ డాదరించి, సంతతంబు తదేకని ♦ ష్ఠతఁ దలిర్ప. 76

క. సముధకమధుమదగరిమా, సమచంచలచంచరీక ♦ సంచయసంచా
రమనోరమసుమనోరమ, సమరంగ నాపూఁప్రదోఁట ♦ నసిశము బెంచెన్. 77

సీ. సిరత్తువేళల ♦ సిరత్తుఁ బామవా, దునకుఁ గాలువలు పొం ♦ దుగ నమర్చి
త్రివ్వటంబులతికెఁ ♦ ద్రవ్వటంబులు నెట్టె, దగినట్టికట్టు గు ♦ ద్దలి గడించి
మెరుపుఁ జల్లెపువేళ ♦ నెరుపుఁ జల్లుగతాభి, మానుఁ డై గంపలఁ ♦ దాన తెచ్చి
యం ట్లాత్తుపదమున ♦ నం ట్లాత్తునెలమిఁ గా, న్పించు లేఁగొమ్మలు ♦ వంచి వంచి
తే. నారునోయంగవలయునో ♦ నారుపోయుఁ, గొమ్మినాటంగఁదగు నెడఁ ♦ గొమ్మినాఁటు
నొకటి విసువక యంతకం ♦ తకును హెచ్చు, హాళితోడను శాలీనుఁ ♦ డవిరతంబు.

లయగ్రాహి. అంగపరిఖేదము నె ♦ ఱుంగక తఁ డీగతిఁ గ ♦ డంగి తులసీవనముఁ ♦ జెం
గలువలుం గేఁ, దగులును జంపకము ♦ లుం గురువకంబులు ల ♦ వంగములు జా
జులును ♦ లుంగితతులుం గొ, జ్జంగులును మల్లెలును ♦ రంగములుఁ బాటలము ♦
లుం గదలికాచయముఁ ♦ దుంగతతులున్ నా, రంగములు నాదిగ ధ ♦ రం గలు
గునట్టిహృద ♦ యంగమబహుద్రుమకు ♦ లుంగములుఁ బెంచెన్. 79

చ. రవికిరణాళి కెంపును జొ ♦ రంగ నగోచర మైననీడచే
నవిరళపుష్పరేణుయుతి ♦ మై పొలుపొందుమరందవృష్టిచే
సివముగొనంగఁ దద్వనస ♦ మృద్ధిఁ గనుంగొని యవ్వసుంధరా
దివిజకులప్రసూతుఁడు మ ♦ దిం బరితోషము నొంది యత్తఱిన్. 80

క. ఎంతయుఁ బ్రొద్దున లేచి ని, తాంతాచరితస్వజాతి ♦ ధర్ముఁ డగుచు ని
శ్చింతుఁ డయి గురుపరంపరఁ, జింతించి తమ త్రిజపము ♦ చేసి ముదముతోన్.

Akella Raghavendra's Onlineias.com

తే. నియమమునఁ బుష్పములు గోసి ♦ నేర్పు మీఱఁ
బలు తెఱంగుల వింతవిం♦తలుగ మాలి
కలను బొందులు కందుకం♦బులు రచించి
బ్రహ్మయిల్లాలికిని సమ♦ర్పణము సేయు. ౮౨
వ. అప్పుడు సుగాత్రి పాతివ్రత్యధర్మనిష్ఠకతంబున. ౮౩
తే. తల్లిమాటలచే నిట్లు ♦ తనవిభుండు, తనువుబడలంగఁ బూఁదోఁట♦పనులు సేయఁ
జూడనోర్వక తాను నం♦చోఁటి కరిగి, తోడుపడియెద నని చూచు♦ బ్రీడనుడుగఁ.
వ. అప్పు డొకనాఁడు శాలీనుండు తోఁటకుం జని యుండ నాసమయంబున. ౮౫
క. ధళధళమెఱుపులు మెఱయఁగఁ, బెళపెళనుఱుముచుఁ బెఠిల్లు♦ పిడుగులుఁబడుగుల
నలుఁగడఁ బడ బెడిదపుధా, రలు గలబలువాన జలధ♦రంబులు గురిసెన్. ౮౬
చ. మిగుల జగంబు బెగ్గడిల ♦ మించెఁ దదుద్ధతవృష్టి యద్భుతం
బగుచు ఘనాఘనౌఘసము♦దగ్రనిరర్గళఘుర్ఘురార్భటీ
లగనఘనోచ్చలజ్జలఝు♦ళంఝుళనిర్ఝరజర్ఝరీభవ
న్నగవిగళచ్ఛిలాగణఘు♦ణంఘుణఘోషణభీషణంబుగన్. ౮౭
సీ. ఉదధిసమేతపీ♦తోద్వాంతబాడబ, జ్వాలయితోగ్రశం♦పాలతంబు
నిర్ఘాతరవసరం♦ధ్రీకృతాజాండబ, హిర్జలభ్రమదధా♦రోర్జితంబు
నిర్జాడ్యగర్జిత♦స్ఫూర్జితఘూర్జరిత, ప్రళయభైరవరట♦త్పటహారవము
జంఘాప్రభంజన♦జాతసంఘట్టన, పరిగళత్తారక♦త్కారకగణము
తే. నగుచుఘనఘనాఘనసంఘ ♦ మవ్విధమునఁ
బూని హోరున బెడిదంపు♦వాన గురియఁ
గరము భూనభోంతరము చీఁ♦కట్లు గొనియె
నఖిలలోకంబు నుదకమ♦యత్వ మొందె. [౮౮
క. అటమున్ను మొగులు బలియుచుఁ, జిటిపొట మని పొటపొట♦చినుకులు న...
చ్చుటయాదిగాఁగఁ దనపెని,మిటి దడియునో యని సుగాత్రి♦మిగులవగపు...న.
చ. అపుడు మనంబులోన నన♦యంబు పతిం దలపోసి యిట్టిఘో
రపుఁబెనువాన నెట్లయితో ♦ ప్రాణవిభుండ యటంచు నీరఁ బా
పపుఁబువుఁదోఁటపా ల్పొచటఁ ♦ బ్రాప్తము లయ్యె నటంచు నెంతయుఁ
విపులతరార్తిఁ జేడ్పడుచు ♦ నింగిఁ బొరింబొరిఁ దొంగి చూచుచున్. 90
క. ఓశారద యోపరమద, యాశాలిని యోమదంబ ♦ యారసి మత్ప్రా
ణేశు నటు చూడుమీ నీ, వే శరణము గాని యేను ♦ వేఱొం డెఱుఁగన్. 91
శా. ఈదేహంబునఁ బూర్వదేహములయం♦దేనిఁ బ్రతధ్యానదా
నాదిప్రోద్భవ మేమి యేమి గలదా ♦ యాపుణ్య మీవర్షపీ

జాదోషంబును మత్పతిం బొరయ కుండఁ గా మానుపుఁ గాత నే
నోడుం గాపుతఁ దన్నిమిత్తపతివ్రతాపాత్రకాంతికిన్ బాత్రమున్. 92

వ. అని హృదయంబునఁ దమకులదైవతం బైనసరస్వతిం బ్రార్థించుచు నంతట నిలువఁ జాలక తద్వర్షఘోరతయుఁ గైకొనక యత్యంతసాహసంబునఁ దల్లియు నెఱుంగకుండ నిల్లువెడలి తనదుపాతివ్రత్యధర్మంబుచేత వృష్టిబాధఁ బొరయక తొలంగుచుండం బాలుపవెల్లి యైనజలపూరంబు పాయ యిచ్చుచుఁ దెరువు విడువఁ బ్రాణవల్లభుం డున్న వనంబున కరిగి కడన యుండి పలికించి యప్పటియవ్వాతవర్షోపద్రవం బొక్కించుకయు లేక యాత్మసంప్రార్థితబ్రాహ్మీప్రసాదవిశేషంబున నెప్పటియట్ల శుభవర్తనంబున నున్న తనభర్తను దదారామంబును జూచి నాతల్లి యోసరస్వతీ నీభక్తవాత్సల్యచింత ప్రకటించితే యని తత్కారుణ్యంబునకు నుబ్బుచుఁ గ్రమ్మఱ గృహంబునకు వచ్చి తనవచ్చుటయుం బోవుటయు నెవ్వారికి నెఱుకపడనీక వ్రీడావశంబున నడఁగి మడఁగి యథాపూర్వస్థితిఁ బ్రవర్తిల్లుచుండె నప్పు డప్పువ్వుఁదోఁట గాటంబుగాలివానచేత నేకీడునుం బొరయకునికి జనులు నెఱింగిందుచుండి యాసుగాత్రియు మఱియు గొన్నిదినంబులు లజ్జపెంపున వల్లభుని యుపమపాట్ల కోర్చి యోర్చి. 93

ఉ. అంతట లజ్జ గ్రిందుపడ ♦ నత్యధికంబుగ మించి మానసా
భ్యంతరపూర్ణ మైనపతి♦భక్తికతంబునఁ దల్లిమాట యొ
క్కింతయుఁ దాను గైకొనకి ♦ యెప్పటియట్ల యలంకృతాంగి యై
యెంతయు నింపుతోడఁ జని♦ యెక్ ప్రియుఁ డున్న వనంబులోనికిన్. 94

క. చని యాతండు దా సలిపెడు, పనులకు నీయకొన కున్న ♦ బలిమి నడంగన్
దనసామ్ము లెల్ల నొకమఱుఁ, గుస నిడి పిరిసుట్టు సుట్టు♦కొనినవలువతోన్. 95

సీ. తోరంపుఁజనుదోయి ♦ త్రుళ్ళింతల నడంగఁ, దగుచోట్లు గుద్దంటఁ ♦ ద్రవ్వి త్రవ్వి
వేగ నపిఱుఁదు బ♦ల్వీడఁ జలింపంగను, వడి నిట్టు నట్టును ♦ నడచి నడచి
యడుసుతుంపురు చెక్కు♦టద్దంబులను బర్వ, మళ్లకు మడవలు ♦ మార్చి మార్చి
నడుము లేదీవియ ♦ నకనకల్ గుడున నిం, పునఁ దగుమోఁపులు ♦ మోసి మోసి

తే. చిఱుచెమటఁ జేర్చువింత క్రొ♦మ్మెఱుఁగుతోడఁ
గోమరుమే నొప్ప నారెకుఁ ♦ గొప్పు వదల
నేమిటికి నైనఁ దా మున్న ♦ యేగి యేగి
యెల్లపనులు నొనర్చె నిం ♦ పెసక మెసఁగ. 96

తే. పడఁతి సంభ్రమించుచు నిట్లు ♦ పనులు సేయఁ
బిఱుఁదు పాలిండ్లు గొప్పుఁ గం♦పించుచొప్పు
గనుఁగొనుచు నేఁచుకొనుగతిఁ ♦ గాంతుమదిని
బెల్లుశరముల వైచె దర్పించి మరుఁడు. 97

చ. అపు డతఁ డట్లు పేర్చుకుసు♦మాస్త్రనియుద్ధతి యాఁప లేక నె
ట్రేపడుచ యెంతమాన్చిన నె♦ఱింగెడుదానవు గావు నీకుఁ దోఁ
టపనుల కెంతదూర మక♦టా యనుచుం దనయుత్తరీయప
ల్లవమునికొంగునం దుడిచెఁ ♦ దన్వికపోలపుఘర్మబిందువుల్. 98

చ. తుడిచినఁ బోక మన్మథుని♦దుర్జనతామహిమన్ బొరింబొరిం
బడఁతిమెఱుంగుచెక్కుల౯ ♦ బర్వెడుఘర్మము గాంచి యంతి నా
బడలిక చూడలేకిడుమ♦పాట్లకుఁ జొచ్చి నలంగి తంచు నె
క్కుడుతమకంబుతోడఁ దల ♦ గ్రుచ్చి కవుంగిటఁ గూర్చె సత్తికన్. 99

క. తదనంతరంబ మిక్కిలి, పొదిగొన్న చిగుళ్లజొంప♦మున సొం పగుపూఁ
బొదరింటికిఁ దార్చి సతి౯, మదనమహారాజ్యభోగ♦మహిమ౯ దేర్చెన్. 100

తే. ఇట్లు దేర్చుచు సతి నతఁ ♦ డపుడు విడక
కౌఁగిట బిగించె పైఁబయిఁ ♦ గామఁ డడర
నివి మిగులఁ గ్రొత్త లింటికి ♦ నేగవలదె
యని ప్రియముఁ జెప్పి విడిపించు♦కొనియె సతియు. 101

క. విడిపించుకొని మఱుంగున, నిడినతనదుభూషణంబు ♦ లెల్లను బ్రేమ౯
దొడిగి గృహంబున కల్లన, నడచెఁ బతిచరిత్రభావ♦నల మన మలరన్. 102

క. వసివాళ్లు వాడి యప్పుడు, వసంతసమయంపు టెండ♦వలన౯ నెఱవోఁ
గసుగందులు గందిన నవకుసుమలతికవోలె మిగులఁ ♦ గోమలి యొప్పెన్. 103

వ. ఇవ్విధంబునఁ బతియనుగ్రహంబు వడసి భాసిల్లుసుగాత్రి గృహంబునకుఁ జనియె
నప్పు డప్పడంతిసఖులు ముఖవికాసాదులవలనం దన్మనోరథసిద్ధి యెఱింగి సల్లా
లాపంబుల వినోదించుచుండిరి తల్లియుం బ్రమోదంబు నొందె నంత నా
సమయంబున నయ్యంబుజాక్షికిఁ దద్వయస్యలు కౌతుకాతిశయంబున నప్పు
టు మిగుల నలంకరించి కేళికాభవనంబున నున్నతత్ప్రియునికడ కనిప

సీ. గతిసంభ్రమంబునఁ ♦ గరము బెడంకుచు, నకనకల్ గుడుచు నె♦న్నడుముసొంపుఁ
గులుమాపుదడిమంపుఁ♦గోకలోఁ దొలఁకెడు, కంపమాననితంబ♦కాంతిసొంపు
బిగువుపయ్యెదలోనఁ ♦ బిక్కటిల్లుచుఁ జాలఁ, ద్రుళ్లుచన్నుల నొప్పు♦ముల్లసిల్లు
చెమటచిత్తడిఁ జిట్లి ♦ యమరు కస్తురిచుక్క, బొట్టుతోడిపసపు♦బొట్టుసిరియుఁ

తే. గునిసి సారెకు వడఁకెడు♦గొప్పకొప్పు
గలిగి యాకె దనొక్కటియు ♦ సలుపనీక
తోడఁ బలువులువాఱుచుఁ ♦ దోఁటపనులు
సేయురూపు మది౯ హత్తి ♦ పాయ కునికి. 105

ఉ. అప్పటితద్విలేపనప♦టాభరణాదులవైభవోన్నతుల్
రెప్పలు విచ్చి చూడక చ♦రింపనియట్టిపరాకుచేతఁ దా

Akella Raghavendra's Online-ias.com

నెప్పటియట్ల యుండె నతఁ ◆ డింటికడం దడ వుండి యుండి నా
యొప్పమి యేమి సంఘటిలె ◆ నొక్కొ యటంచు విషాద మొందఁగన్. 106

తే. తొలుదొలుత నట్లు సాధ్వసా ◆ ద్భుతకరంబు
లగుచు మరుసుద్ది లేకుండ ◆ నెగయ మీఁటి
పెక్కునాళ్లు తద్వాసన ◆ ప్రిదులనీని
ఘనవిభూషాదు లవు డింపు ◆ గామి యరుదె. 107

ఆ. తిరిగి యరుగఁ జూచి ◆ యరిగి యే నెచట నె, వ్వారిదాన నచట ◆ నూరక పడి
యుండ దైన మెద్ది ◆ యొనరించె నది యగుఁ, గాక యనుచుఁ దలుపు ◆ కడన యుండె.

ఉ. ఆలలితాంగి చాలఁ దడ ◆ నచ్చట నమ్మెయి నుండి సాహసో
ద్వేలత నంతఁ జేరి కపుఁ ◆ ద్రిమ్మటచే శ్రమ మొందినారు గాఁ
బోలును బోగునా నిదురఁ ◆ బోయెదరే యని కప్పురంపుఁ దాం
బూలము తావి భుగ్గు రని ◆ ముంచుకొనం జెవిదండఁ బల్కినన్. 109

క. పైకొన్న పరాకున నతఁ, డేకోర్కిని వచ్చి తనియె ◆ నింతియు వగతో
లోకమువారలు పతికడ, కేకోర్కిని వత్తు రనుచు ◆ నెంతయుఁ బొలసెన్. 110

క. ఓనాయక యితరంబులు, పోనిమ్మా పాటి యైన ◆ బుద్ధి గలిగి నా
మానసములోనికోర్కుల, పూనిక యడిగితిరి లోక ◆ పూజిత నైతిన్. 111

మ. అకటా యే మని దూఱుదాన మిము నా ◆ థా వేగుజా మయ్యెఁ బొం
దిక గాఁ బాదము లొత్త ర మ్మనుట గా ◆ నీ యొంటి యేమో కదా
నికటక్షోణికి నేగుదె మ్మనుట గా ◆ నీ కొంత నెయ్యంపుఁ జూ
నికతోఁ గన్నులు విచ్చి చూచుటయె కా ◆ నీ లేద యొక్కింతయున్. 112

ఉ. నేఁ డలతోఁటలో నపుడు ◆ నిబ్బర మైనమదీయభాగ్యముం
బోఁడిమి యేమిపాకమునఁ ◆ బొందెనొ మీకృప యట్లు గాంచి పె
న్వాఁడిఁ దనర్చునాచనువుఁ ◆ నన్ మిము నెమ్మెయి నంటఁ గాని యే
నాఁడును బుణ్యసాధ్వికి గుఁ ◆ ణం బిది గా దని నే నెఱుంగుదున్. 113

న. అని పలికి యంతరంగంబున నంతకంతకుం బ్రబలుకంతుసంతాపంబున వంత నొం
దుచుఁ గొంత చింతించి. 114

క. రా మైనఁ గొంతమేల్ నా, రాయణ మీమనసుకంటె ◆ రహి నీక నెపుడున్
మీ యంతఁ దడవెదరె యని, యాయంగన యతనిపాద ◆ మల్లన పట్టెన్. 115

ఉ. పట్టి యొకింత యొత్తుచు నె ◆ పాన్పుకడన్ వెసఁ గూరుచుండి సొం
బట్టున నొప్పునూరువుల ◆ పై నిడి యొత్తి తదంఘ్రి యంతఁ జ
న్కట్టుపయిన్ ఘటించుచును ◆ గన్నులు చేరుచుకొంచుఁ జెక్కిటన్
గట్టిగ నద్దుకొంచుఁ దన ◆ గాటపుఁగూరిమిఁ దెల్పె మిక్కిలిన్. 116

Akella Raghavendra's Online-ias.com

క. ఎంతుఁ బరాకుశుగమికిన్, సందియ మందుచు ని దేమి•చందమకో యం
చుం దనడెందము గొందల, మందఁగ నిందుముఖి యతని • నల్లన పలికెన్.

ఉ. చిత్తము వేఱొకర్తుపయిఁ • జేర్చి మరల్పఁగ నేర కేమొ మీ
ర త్తరళాక్షిఁ దెచ్చుకొనుఁ • డాయక నావశమైనఁ బంపుఁ డేఁ
దెత్తు నవశ్యమున్ మఱియు • దేవరకుం బలె నవ్వధూటికిం
దొత్తగుచున్ బనుల్ సలుపుఁ•దున్ నిజ మాడెద దైవసాక్షిగన్. 118

క. తుదఁ జిక్కు లేల మీమది, కొదదీఱినఁ జాలు నమ్ము•కొనవలసిన వ
చ్చెద నమ్ముకొనుఁడు నన్నో, హృదయేశ్వర యేమిచింత • యిది చెల్పఁదగున్. 120

వ. అని యిట్లు పలుకుచుం బాదసంవాహన సేవలు సలుపుచుండ.

చ. అది గొఱకయుంచుకైన నర•యంగ నెఱుంగక యాతఁ డత్తఱిన్
మదిఁ గడు నాఁటి యున్న ప్రథ•మంపుఁదదాకృతియొప్పిదంబు లా
చెదరినవన్నెయాపనులు • సేయుఘనత్వర యావినీతి యా
పదిలపుఁ బ్రేమ యారతుల•భంగులు చాల విరాళి గొల్పఁగన్. 121

క. ఆసతియును దత్పదయుగ, శ్రీసంవాహనము విసువు • లేక సలుపుచున్
భాసురపాతివ్రత్యగుణాసక్తిఁ దదన్య మెన్న • కన్నిశి గడపెన్. 122

తే. అంతఁ దొలునాఁటియట్ల య•త్యాదరమునఁ
బోయి పూఁదోఁటఁ బను లెల్లఁ • జేయుచుఁ బతి
మన్ననలు గాంచి యెంచెఁ ద•న్మతికి నట్టి
సొంపులే గాని భూషణ • లింపుగావు. 123

ఆ. ఎంచి దినము నట్లు • యేగి యాతోఁటలో, నట్లు పనులు సేసి • ప్రాణవిభుని
నట్లు నిష్ఠురతుల • నలరించెఁ దద్విధం, బంత నంతయును ద•దంబ యెఱిఁగి. 124

వ. ఎఱిఁగి కూఁతుతో నేకతంబున నున్నవేళ నిట్లనియె. 125

ఉ. అమ్మ సరస్వతీవరమ•హత్త్వమునన్ జనియించి తీవు నా
కిమ్ముగ సర్వధర్మములు • నీవ యెఱుంగుదు వంశ మెల్లఁ బూ
త మ్మగునీదుచర్య నని • ధాతపడంతియె యానతిచ్చె స్వ
ప్నమ్మున వచ్చి తావకగు•ణంబులు చూచిన నట్ల గట్టిగన్. 126

క. పెనిమిటి దేశాంతరి యై, చనినన్ భవదీయమైన•సంతతి నాము
ప్పున కయ్యెడు ననుచును ద, జ్జననంబున కెదురుచూతు • సతతము నాత్మన్.

సీ. ఆయాశ విఫలమై • పోయెనో యనియెడు, బుద్ధినిజేసి యో•పుత్త్రి యేను
నీపతి నిటమున్ను • నిన్నుఁ జేపట్టక, యుండుకాలంబున • నోర్వలేక
విసివి యే మాడిన • విని సహింపక నీవు, నన్నుఁ గోపించుచం•దంబు దలఁచి
నిలఁ బతివ్రతలలో • నీలువు గలయట్టి, తల్లివి కొదవ వాకిం•తయును లేదు

Akella Raghavendra's Online-ias.com

తే. చిన్ననాఁడును బ్రియ మొక ♦ చిన్నమంత
మాట యాడిన విని తాప♦మగ్న వగుదు
తద్గుణము లెవ్వ రేపాటి ♦ తడవిన విని
యలరు దొంగడొరుఁ బఱపి నె♦చ్చెలులు నగఁగ. 128

సీ. మఱచి తప్పియు నన్య♦మహిమ విమర్శింపఁ, జూడ వీ వన్యుని♦సొబగు వేడ్కఁ
బతిభక్తియందుఁ గీ♦డ్పడ నీవు వేఁడుదు, తత్పుష్టి యేదైవ♦తంబు గనిన
నధిపుఁడు హర్షింప ♦ హర్షింతు చింతింపఁ, జింతింతు చిక్కినఁ ♦ జిక్కు నెపుడు
గనుఁ జన విచ్చినన్ ♦ గర్వింపనీక యుం,డిన భేద మొందవు ♦ డెందమునను

ఆ. నిండుఁగడవరీతి ♦ నుండు నెపుడును గం, భీరతరుఁ గలంగి ♦ చేరనీక
పతిప్రవాసవేళఁ ♦ బాటించుకొనవు నె, మ్మేన గరగరికలు ♦ మెఱుఁగుఁబోఁడి.

క. రాతిరిపగల్లు దృఢ నే, వాతాత్పర్యమున నున్న ♦ వారల టుండన్
నీతోడ మాటలాడుం, బాతివ్రత్యమునఁ గాదె ♦ భారతి కృపతోన్. 130

క. ఓతల్లి కొదవ యొక్కటి, నాతలఁపునఁ దోఁచినది వి♦నన్ వలయు గుణా
న్వితుండు గానిసుతుఁడు ప్ర, సూతుం డగు నట యకాల♦సురతక్రియలన్. 131

ఉ. నాఁటికి నెట్టిదైనఘట♦నంబున నో నిను నుల్లకెంతయున్
గాటపుఁగోపమున్ బెనుప♦గాఁ దను నెమ్మెయి నంటెఁ గాక పూఁ
దోఁటకు శీతగాంధ్రము మన♦తొల్లిటివారలు లేరె నీవిభుం
డేఁటికిఁ బోవఁగావలయు ♦ నీ వటు పోవఁగ నేల కూఁతురా. 132

క. ధవళాక్షి నయమునఁ బి,న్నవు గాని వివేకగుణము♦నన్ మిక్కిలి పె
ద్దవు నీకుం దెలియనియ, ట్టివిధినిషేధమ్ము లెక్క♦డివి తలపోయన్. 133

వ. అని పలికిన మొలకనగువు మొగంబున నిగురొత్తఁ దల్లిం జూచి సుగాత్రి యి
ట్లనియె. 134

చ. వరునకు నెద్ది యిం పది సు♦వర్తన గాఁగఁ దదప్రియం బన
చ్చరితము గాఁగ నెన్నుదు ని♦సర్గము నాకిది మానరాద యీ
శ్వరుఁడును వేదమున్ గురుఁడు ♦ సర్వము భర్తయ యేఁ దదాజ్ఞ సు
స్థిరమతిఁ జేయుచున్ విధిని♦షేధము లెవ్వియుఁ గైకొనం దుదిన్. 135

క. వీను మెయ్యదియు నిషిద్ధం, బని విడుచుట లేను విహిత♦మని సేయుట లే
దనుమానింపక యెద్దియుఁ, బెనిమిటి యొల్లనిది విడుతుఁ ♦ బ్రియ మొనరింతున్.

సీ. అని తల్లితోడ ని♦ట్లాయింతి పలుకఁ, న,త్పతిభక్తిమహిమ కెం♦తయును మెచ్చి
వాణి ప్రత్యక్షమై ♦ వాత్సల్యమున మిక్కి, లిని గారవించి త♦జ్జననిఁ జూచి
యీసాధ్వివర్తన ♦ కిట్టట్టు వంకలు, దిద్దఁ జూడకుము సు♦స్థిరత నొప్పు
పతిభక్తిచే నిజ♦పాపంబ కాదు నీ, యుభయవంశములపా♦పోత్కరములు

తే. నెఱయ నిర్ధూతములుగ ని♦న్నెలఁత చేసె,నిదియ కాదింక నిమ్మీఁద ♦ నీసతికథ

Akella Raghavendra's Online-ias.com

వెలయు మత్ప్రీతికరముఁ బ • విత్రము నయి, నేన వెలయించుదానఁ • జానతిచ్చెఁ.

క. అని యిట్లు చదివి పుస్తకమును గట్టిక్ వటువు విప్ర • పుంగవుఁడు నను గ్
గనుఁగొని యిదిగో నయ్యా, యనఘము వారలచరిత్ర • మని యిట్లనియెన్.

వ. ఆసుగాత్రిశాలీనులయందు నరవిందభవునికాంత కెంతదయయో యెఱుంగను నాకు నద్దేవియ కలలోన వచ్చి యీపుస్తకంబు నిత్యంబును బ్రాతఃకాలంబునఁ జదువుకొను మని యిచ్చె మఱియు నప్పటం జదువ వ్రాయ నేర్చినవారి కెల్ల నా రాత్రియందె యట్ల యిచ్చినది యందఱు నిది యొండొరులతోడఁ జెప్పుకొని వెఱఁగుపడిరి నిన్న నే నాపుణ్యదంపతులసందర్శనంబుకొఱకుఁ దత్కుసుమోద్యానంబులో వారలచేతం బ్రత్యుత్థానాసనార్ఘ్యపాద్యాదివిధుల నుపచరితుండనై నగుచు నచ్చట నీపుస్తకంబు మఱచి వచ్చి నేఁడు రేపకడఁ జదువంబోయి తలంచుకొని యది దెచ్చుటకుం బంపిన నిట్టిఘోరంపువార్త వచ్చె నని వెండియు నాయ్యుత్తములప్రహదపాతంబునకుఁ బెక్కులాగుల వగచె నేను నాయధ్యాపకునిఁ బిడుకొని యప్పటికి నప్పురంబు తత్ప్రసంగాకులం బగుట యరసి నావిద్య గమొరసి చూచుట కిది సమయంబుగా దని నాగలోకంబున కరిగి యంతఁ గొంతకాలంబునకు సంగీతవిద్య సవిశేషంబుగా నభ్యసింప వేడ్కపుట్టిన నారదమహామునిం గొలిచి తిరుగ దొరకొంటి నని చెప్పి మణికంధరుం డాకలభాషిణి యట్లు శాలీనుని చిత్తంబు జానపదత్వముగ్ధత్వదోషంబునం జేసి మున్నత్యంతాపూర్వవస్త్రభూషణాద్యాడంబరంబునం దలంకి తదలంకృతపత్నీరూపంబునకు నెఱయ గొలుపకుండుటయు వెనుకఁ దోఁటపనుల నాకులితం బైనయత్తన్వివిచ్ఛిత్తివిలసితాకారంబున హత్తియితరంబు నెఱుంగమి భవదీయవృత్తంబునకు దృష్టాంతంబు లని పలికి సుముఖాసత్తిం జూచి. 139

తే. నీకులస్థానవార్త గ • ణించి చూడ
నాసుగాత్రిచరిత్రంబు • నంతవట్టు
నీ వెఱుఁగ కున్కి యెట్లన్న • నేల యెఱుఁగ
నాసుగాత్రిన యే నని • యాకె నగియె. 140

క. అమ్మాటకు వా రందఱు, నెమ్మనములఁ జోద్య మంది • నీ వాసతివే
నెమ్మెయిఁ బ్రతికితి వేమిక, తమ్ముని నిమ్మాఱుపేరు • దాలిచి తనుడున్. 141

సీ. శతతాళదఘ్నసం • జ్ఞిత మైనయట్టిపె, న్మడువున నేనట్టు • వడియెడుతఱి
మత్పతిపాదప • ద్మము లాత్మలోనఁ ది, రంబుగా నిడి తద • నన్యం బెఱుఁగక [లేక
మునుఁగుచో నడుమఁ గో • ర్మొసలి మ్రింగెనది మ్రింగిన వెన్క నజిగించు • కొనఁగ
మఱునాఁడు తత్తీర • మహిఁ బడి పొరలుచు, వెడలఁ గ్రాసినది య • వ్వేళయందు

తే. నచట నున్నవా రిది చెప్పి • రంత నేను
నెల్లజనులును వెఱఁ గంద • నింటి కేగి

Akella Raghavendra's Online-ias.com

వాణికిని మ్రొక్కుకొనుచుంటి • వదల కెపుడు
పతి దిరుగఁ గూర్ప నింక నీ•భార మనుచు. 142

సీ. దేవి నాలీలఁ బ్రార్థింపుచుండఁగ వచ్చె, నరలు నా కప్పుడె • నాథు సేవ
యెక్కడి దీవాణి • యేటు సేసె నట్లుగా, నిమ్మది యని విరా•గమ్ము పొడమ
వేదాంత శాస్త్రకో•విదులగోష్ఠిని గొంత, యోగశాస్త్రజ్ఞుల•యొద్దఁ గొంత
ప్రొద్దుపుచ్చుచు యోగ•ములకు సంగము లైన, యాసనాదులకు స•మర్థ మైన
తే. ప్రాయ ముడివోవుటకు వెతఁ•బడుచు నుంటి
నా కపుడు సుముఖాసక్తి•నామ మొదవె
సుముఖులను శాస్త్రవిదులు ని•త్యమును దత్స
మీపవర్తన గలిగి యే • మెలఁగుచునికి. 143

తే. అట్టిపేరఁ బ్రసిద్ధ నై • యంతలోనఁ, దల్లితగు లూడఁ దీర్థయా•త్రగ ధరిత్రిఁ
గ్రుమ్మరుచుఁ దుదని ద్దేవి•గుణములువిని, యిచటఁ జేరితిఁ గడమమీ•రెఱిఁగినదియ.

క. అమ్మాడ్కి ని బ్రాతివ్రత్యమ్మును నుతి గనియు నిట్టి•దశ నొందితి నేఁ
గ్రమ్మఱఁ బ్రతికి యొకింతయు, సమ్మకుగునఁ గాంతుఁ డేమి•యయ్యెనొ యెఱుఁగన్.

మ. అనుచున్ గ్రాహము మ్రింగి యుండ మరునా • డాలీల నక్లిష్టమూ
ర్తని రా నేర్చిన నీయసంకుచితపా•తివ్రత్యమో యుత్తమాం
గన నీనాథుని బ్రోవకున్న వెఱశం•కల్ మాను బ్రాపించె దా
తనుపొందుం దుద నాతఁ డే సని మణి•స్తంభుండు నూపెం దనున్. 146

సీ. చూపు యే బ్రదికినఁ•జో ప్పెల్ల విను మట్లు, నీమాటఁ గడు నల్గి • యేమి కర్మ
వశతనో యాయల్క•నడి యాఁప లేక వే, గోద్ధతిఁ జని నీట • నుఱికితిఁ గద
యో వనక నొక్కించు•కంత సేపునకు జ, లస్తంభవిద్యావి•లాసగుప్తు
నొకసిద్ధుని నింటిలో • నున్నట్లు యున్నమ, హాత్ముఁ డబ్జోపిధూ•తాంధకారుఁ
తే. జేరితిం జేరి యటమున్న • దూరపాత
సంభవం బైనయప్పరి•శ్రాంతిచేతఁ
బ్రక్క లెగయంగ రోఁజుచు • నొక్కక్షణము
నిలిచి కనుఁగొంటిని సమాధి•నిష్ఠు నతని. 147

తే. అంతఁ గనువిచ్చి చూచె నన్•నాతఁ డేను, బ్రణుతి చేసితిఁ జేసి తం•త్రణుతిసరణి
నంబడిని జెప్పితిని నాదు•వృత్త మతఁడు, నింతకోపివే యనుచు నొ•క్కింత నవ్వి.

క. ఇది మిక్కిలి యేకాంతపు, పద మని యిట్లున్న వాఁడఁ • బరుల ననుపఁ గూ
డదు మ క్షణమునందు నని మ, ద్వదనము దెస యంతఁ జూచి • దాక్షిణ్యమునన్.

సీ. నాఁడెల్లఁ దనయొద్ద•ననునుంచుకొనినాఁడు, గురుభక్తి తెలియఁగుఁ గ•న్గొనుచు నలరి
నాకు వయఃస్తంభ•నపుమణి యొకటియుఁ, దా నెక్కు సింగంపుఁ•దత్తడియును

Akella Raghavendra's
Online-ias.com

దద్వశీకరణౌష♦ధజ్ఞానమును వాద, విద్యయు నిర్వాలు ♦ వేడ్క నిచ్చి
పొమ్మని యనిపిన♦ప్పుడు గాదె యీపట్టు, మెవ్వరి వ్రేయఁగ ♦ నెత్తఁబూనుఁ
తే. వారిఁ జంపును దుద నను♦వాక్యమునకుఁ
గడు నలరి మ్రొక్కి యతనియా♦కర్ణనమున
నటకు మును వచ్చినట్టిసిం♦హంబు నెక్కి
మడమ ద్రొక్కిన తడఁకించు♦మాత్రలోన. 15

శా. గంభీరప్రహ్లాదముఁ గడిఁక వెడలి యా♦కాశంబునం బోలునా
కుంభిద్వేషిని మెచ్చి యెన్నిగల పీ♦ఠోర్ణిఁ విచిత్రంబు లా
శుంభద్వస్తువు లెల్లఁ జూతు నని పో♦చుక వేడ్క నుండఁగా నయ
స్తంభంబుఁ గ మణిచేతఁ గాంచుట మణి♦స్తంభుండు నా సుప్రభుచున్. 15

ఆ. అతివ నాదుగురువు ♦ లంగీకరించిన, యట్టిది యని మిగుల ♦ నాదరమున
నేను నాఁడుమొదలు♦గా నిట్టిసిద్ధవే, షమున వలయుచోట్లు ♦ సంచరింతు. 15

క. ఆవేడ్కలతమి నెప్పుడు, నీవిధమె తలంప నంత ♦ నిప్పు నెఱుఁగు ది
చ్చో వచ్చియున్న తెఱఁగులు, నావుడు నవ్వారిజాక్షి ♦ నగి యిట్లనియెన్. 15

స్రగ్ధర. ఆశాలీనుండ వీవే ♦ యగుట గలిగె నా♦యల్లనాఁ డంత క్రోధా
వేశం బేతేర నీ వే♦వికటపు బలుకుల్ ♦ వింటి నాచేతఁ గర్ణా
భ్యాసంబుం జేరి చెప్పన్ ♦ బ్రథమమున నయః♦ప్రస్తుతుల్ చేసి గూఢం
బై శోభిల్లంగ నీ వే♦మని పలికితి మా ♦ కాసతి మ్మాతనట్టున్. 15

సీ. అని కలభాషిణిఁ ♦ గనుఁగొని నీ విటు, రమ్ము నీ కారహా♦స్యమ్ము మును నను
చెప్పి తార్కాణగాఁ ♦ జెప్పింపఁ దగు మఱి, యాయనచే నని ♦ యప్పుడె యతఁ
చెవిలోనఁ జెప్పంగఁ ♦ జేరి యోహో యది, గాదుపాయ మత ♦ [illegible]
దూరశ్రవణశక్తి ♦ తోడ్తోడ వినియెడు, నటుగాన వ్రాసి నీ ♦ [illegible]
తే. ననిన దూరదృష్టిని గను ♦ నదియుఁ గూడ
దనుచు మణికంధరునిఁ జూచి ♦ వినుము నీవు
మును పతనిచేతఁ జెప్పించు♦కొనుతదర్థ
మంత నేఁ జెప్పెదను గాని ♦ యనుడు నతఁడు. 15

వ. అమ్మణిస్తంభుని నేకాంతంబునకుం దోడ్కొనిపోయి యతనిచేతఁ [illegible]
త్రోక్కపకారణంబును నట మునుపటిరహస్యవాక్యంబులను జెప్పించుకొని నఱి
సుముఖాసక్తిం జూచి యింక నీ వేమని చెప్పెదో చెప్పు మనుటయు న య్యనఘ
మణి యిట్లని చెప్పె నట్లు శాలీనుండు మఱువునం బడుటకు మును పు నా
నేకాంతంబున నుండి ప్రసంగవశంబున. 15

క. అమృతము సేవించితివో, రమణీ యే మైన సిద్ధ♦రస మబ్బెనొకో
కౌమరుం బ్రాయముమిక్కిలి, కొమరొందెడుమిగులఁ గ్రొ♦త్తక్రొత్తగ నలమిన

క. మగవాసికం బెలు మునుపుగ, మగువ కెడలుఁ బ్రాయ మంద్రను ♦ మానవతీ నీ
జిగిబిగువు లంతకంతకు, మిగులఁగఁ బాలు పొందుటకు ని♦మిత్తముఁ జెపుమా.

క. అని యడిగిన నే నెయ్యది, యు నిమిత్తం బెఱుఁగ ననుడు ♦ నూరక యి ట్లం
టిని గాని యేన చెప్పెద, విను మని మొగము చెవిఁ జేర్చి ♦ విభుఁ డి ట్లనియెన్.

చ. అనిశము నీద యౌవనశు♦భాకృతిఁ గౌఁగిటఁ జేర్చు వేడుకన్
దనియమిఁ జేసి వేఁడితిని ♦ దక్కక నీకును గర్భ మెన్నఁడున్
జనితము కాక యుండ నల♦శారదఁ బూజ యొనర్చు వేళ వా
రనికృప నట్టు లిచ్చితి వ♦రం బని యాయమ పల్కె న త్తఱిన్. 160

క. దానన సుమ్మీ నానె, మ్మేనన్ సౌందర్యగుణస♦మృద్ధి దలిర్పం
గా నవయౌవన మెప్పుడు, గానఁబడుట యనుడు నేను ♦ గడు వెఱఁగొందన్.161

తే. నాదుసంగంబునన నీకు ♦ నందనుండు, గలుగువర మిచ్చె నాకున♦న్నలు వసతియు
నేన వేఁడిన నొక్క నాఁ♦డిదియు నదియు, నొనరు టెట్లకొ యట్లన♦య్యనఘు త్రోడ.

క. నావుడు నాయిష్టమునకు, నీవు విరుద్ధముగ వరము ♦ ని ట్లడిగితె య
ద్దేవి నని దుర్దమక్రో, ధావిలమతిఁ జని యతండు ♦ ప్రహ్లాదమున నుఱికెన్. 163

క. అని చెప్పుటయు మణిస్తం, భునిమాటయు నదియు నైక్య♦మున శోభిల్లన్
విని మణికంధరుఁ డోహో, నిని సందియపడకు మితఁడ ♦ నీవిభుఁ డనియెన్.164

సీ. ఆవధూటియును స♦ద్యఃకందళ త్త్రిపా, లంకృతం బగుసద్వి♦లాస మమతఁ
బతిఁ జూచి సంతోష♦భయభక్తివిసయంబు, లుదయింపఁ దగురీతి ♦ నుపచరించి
యిందాఁక నెఱుఁగ కే♦ నేమియంటి నొమిమ్ము,ననుచుఁ గన్నీళ్లురా♦నడఁచుకొనుచు
నడపుల మాటల ♦ నగవులమీయందుఁ, దొంటికై వడిఁ గొంత ♦ దోఁచుచున్న

తే. వసుధ నూనిసిఁ బోల మా♦నుసులు లేరె
యనుచు నుండుదు భాగ్య మ ♦ ట్లునికిఁ జేసి
యిప్పు డీయన్న చే ఫలి♦యించె నదియు
సజ్జనులగోష్ఠి యిహపర♦సాధకంబు. 165

క. అని మణికంధరుఁ గనుఁగొని, వినుచుండుదు మునుపు నిన్ను ♦ వేమఱు నిచ్చో
టన దూరశ్రవణబలం, బున నీయన నీదుగాన♦మున్ విని పొగడన్. 166

శా. గంధర్వుండవు జాతి నెంచఁగ శుభా♦కారంబు చంద్రత్రపా
సంధానక్షమ మద్వితీయుఁడ విఁకన్ ♦ సంగీతసాహిత్యధౌ
రంధర్యం బరయం దపస్వి వసుర♦ప్రద్వేషిభక్తుండవున్
బంధం బొక్కటి గల్గె శాప మనఁగా ♦ నాయన్న నీకుం దుదన్. 167

తే. అనినఁ దచ్చాపగతి కాత్మ♦యందు వగపు
దనరఁ గలభాషిణి మణికం♦ధరుని జూచి

Akella Raghavendra's Online-ias.com

మును కళాపూర్ణకథ నీవు ◆ వినవె థనదు
పట్టిచే నంత య ట్లెల ◆ తిట్టువడితి. 16

చ. అన నతఁ డెందు నే నెఱిఁగి◆నట్టిద గా దని నీకు నెచ్చటన్
వినఁబడి యున్కినో యది వి◆వేకము సేయఁగ లేక పల్కెఁ ద
ట్లనుడు మదిం దలంచుకొని ◆ యూ నవు నీ వెడ గాఁగఁ బోలు యు
టి నిజము తప్పనిసంగము ఘ◆టిల్లినయప్పుడు పల్కె యత్తఱిన. 16

సీ. నారదుప్రథమసం◆దర్శనం బైనట్టి, నాఁడు తత్కథకుఁ బ్ర◆శ్నప్రసంగి
మేతెంచినవిధంబు ◆ నాతపస్వియు నపూ, ర్వం బిది యని యాన్ని◆తాంబు నా
భూతభవద్భావి◆భువనవస్తువు లెల్ల, నిజయోగదృష్టిచే ◆ నమనిఁ గాంచి
తన కది చెప్పరా◆దని పల్కుటయుఁ జెప్ప, రాకయుండుటయుఁ గా◆రణము గాఁ

తే. నతఁడు దెల్పిన బహుసంప◆దాదిఫలము
దాను వినినంతవట్టొకం◆తయును నీడఁ
బూన గ్రుచ్చినరీతి నా◆పువ్వుఁబోఁడి
చెప్పినది విని వార లం◆చ్చెరువు నంది. 17

వ. అప్పుడు. 17

క. మళయాళపుబ్రాహ్మణుఁ డొకఁ, డలఘువ్రతనామధేయుఁ ◆ డేచటికి నం
త్కలనా కాముఁడు జపవిధి, తలఁపున నేతెంచి వినియెఁ ◆ దత్కథవిధమున్ .17

సీ. వినియాకళాపూర్ణుఁ◆డన నెట్టిఘనుఁడొ, తత్కథయంతయును విన◆గలుగు టెపుడు
సంపదర్థంబున ◆ జపము చేసిన నయ్య, పూర్వపుకథ విను◆పుణ్య మబ్బ
నది వినునట్టిభా◆గ్యంబు సాధించిన, దన్మహత్వంబుచే◆తను సమ స
భోగవై భవమాత్ర◆ములుగాక దీర్ఘాయు, వును బుత్రపౌత్రాది◆ఘనవిభవము

తే. గలుగునఁట కడు మంచిమా◆ర్గంబు దొరికెఁ
దత్కథాశ్రవణార్థ మీ◆తల్లి నేఁ బ్ర
సన్నఁ గావింతు నను చుఁ దా ◆ నలుపఁ దొడఁగె
మహిత మగుభువనేశ్వరీ◆మంత్రజపము. 17

క. మనమునఁ గలభాషిణియున్, దనశాపముఁ దలఁచుకొని నృ◆థాహాని నిచ్చో
జనఁబడునో తడసిన నం, చును సిద్ధుని నతనివాలుఁ ◆ జూచి ఘనధృతిన్. 17

క. ఏల యిఁకఁ దడయ నీబలు, వాలు నియమమునకుఁ గ్రదివ◆వారాంగన యీ
భీలపుశాపమునకు నను, కూలంబుగ నడచి చేర్చు◆కొను రాజ్యంబున్. 17

సీ. ఆమణిస్తంభుఁ డా◆యకఁ జూచి యీసుము, ఖానత్తి యో హరి◆ణాక్షి కోలు
నేను నీపైఁ గత్తి ◆ యెత్తిన నిన్ను వే్ఁ, యక యుండ నీజగ◆దంబమీఁది
యాన వెట్టదె యటు◆గాన నే వెఱతు నీ, పయిఁ దెగ మునుపటి◆శాస్త్రి చాఁ
నని మణికంధరుం ◆ గనుఁగొని నాదువా, లొసఁగవె గొని యీపు◆యోరుహా

Akella Raghavendra's Online-ias.com

తే. చెప్పినట్లు చేసి ♦ చేకొను మత్యంత, విపుల మైనరాజ్య♦విభవలక్ష్మి
ననుచుఁ బలికె నతని♦వనితయు నోమణి, కంధర యిది మంచి♦కార్య మనియె.

వ. అనిన నతం డతనితోడ వెండియు నిట్లను నలకూబరుశాపానుభవంబునకుం గాచుకొనియున్నవానికి నీదుష్కర్మంబున సాధించినరాజ్యవైభవం బేమికీర్తిసుకృతంబులకు సాధకంబు నయ్యెడు నని చింతింపవల దనివార్యం బైనశాపానుభవంబు పరోపకారంబు నెక్కింప నుద్యోగించి తనయంతనచేరి యత్యంతప్రార్థనంబు చేయుచున్నయిన్నిలంతచేత మహాదేవికి సంతర్పణము సేయుట దుష్కర్మం బనరాదు కావున నప్పడంతి చెప్పినచొప్పున నడపు మని యత్తెఱంగున మఱియుఁ బెక్కుప్రకారంబుల నొడంబఱిచిన నెట్టకేలకు నాదయాళుండియ్యకొని నియమపూర్వకంబుగా సవ్విధికిఁ గడంగెఁ గలభాషిణియు మణిస్తంభునకుఁ దదంగనకుం బ్రణామంబు చేసి కన్నీళ్లు గ్రుక్కుకొనుచు నిక్కలంకపాటు తక్కనభయంబునకుఁ గానుసుండవు మిమ్ము నెప్పుడు గురుభావన నారాధింపుచుండ లేమికిం గాని యనుటయును సుముఖాసత్తియు నోయమ్మ మననెమ్మనంబులనూర్మి యింతటన పోయెనే మీఁదటనైన నీపతియు నీవుఁ గోరినట్లు మమ్ము గురుభావంబు నడుపుకొనియెద రనినఁ గలభాషిణి పునఃపునఃప్రణామంబు లాచరించి ముకుళితకరకమల యగుచు నిట్లనియె. 177

శా. పూతం బైనమదీయపుణ్యయుగ మో♦పుణ్యాంపుటెల్లాల నీ
పాతివ్రత్యముచందముల్ విన మదిన్ ♦ భావింపఁగా నెట్టిదు
ర్నీతిప్రక్రియవారి కైనఁ గృపతో ♦ నీవిచ్చినం గల్గుఁ ద
త్పాతివ్రత్యము నాకు మీఁద నియునం ♦ బ్రాపింప దీవింపవే. 178

క. నావుడుఁ బరమపతివ్రత, వై నెలయుము రాజ్యవైభ♦వానుభవం బెం
తే వర్తిల్లఁగ నలరుచుఁ, బ్రోవుఁడు మముబోంట్ల నీవి♦భుండును నీవున్. 179

ఉ. అట్టిటు చంచలింపకు దృ♦ఢాత్మత నుండు మ టంచు నిప్పుడే
మిట్టివి నీకుఁ దెల్పునవి♦ యెయ్యవి పెండ్లికిఁ బోవునట్లు గ
న్పట్టుచు నున్నదాన వతి♦భవ్యవికాసము నుబ్బుఁ జూడ నిన్
గట్టిగ నెన్న దేవతవు ♦ గాక నరాంగనవే మృగేక్షణా. 180

చ. అని తనుఁ బల్కునజ్జలరు♦హాక్షిని పీడ్కొని సిద్ధవక్త్రముల్
గనుఁగొని నన్ను నంపితిరె ♦ ఖడ్గము నిచ్చెద రే యటంచు నా
తనిబలుకత్తిఁ బుచ్చుకొని ♦ తా మణికంధరుచేతి కిచ్చి యో
గ్యనియమ గంధమాల్యవతి ♦ యై కలభాషిణి నిర్విశంకతోన్. 181

క. తగ నాశక్తికి నభిముఖి, యగుచుం బద్మాసనస్థ♦ యై కూర్చుండెన్
మొగ మొంతయు వికసింపఁగ, బిగి వదలక పొదలు మదిగ♦భీరత మెఱయన్.

Akella Raghavendra's
Online-ias.com

ఉ. కాంత యనంతరంబ మణి♦కంధరుఁ గన్గొని నీ విఁక [illegible]
శ్చింతత దేవి కర్పణము♦ సేయుము కొంకక దద్గరిల్ల కొ
క్కింతయు శంక లేక మెఱ♦యింపుము చూచెద నుద్ధతద్విష
త్సంతతికంఠఖండనవి♦చక్షణదక్షిణబాహుశౌర్యమున్. 183

క. సమరంబున నెదిరించిన, సమదాహితవీరవరులఁ♦ [illegible]
జము మీకు నిట్టియెడలన్, భ్రమయక చేమఱవకు[illegible]♦ [illegible]

క. అని తెలిపెడికలభాషిణి, మనసు తెలివి కరుదు[illegible]♦ [illegible]
మని చెప్ప నెట్టకేలకుఁ, దనమది [illegible]♦ [illegible]. 185

వ. అప్పుడు మృగేంద్రవాహన యతని నుద్దేశించి యో[illegible]
లత్వంబునం జేసి యాబలిసమర్పణవిధానం బాకించుక [illegible]
తివి గావున జన్మాంతరమాత్రవ్యవధానంబున [illegible]
హారాజ్యవైభవంబు లనుభవించెదు కలభాషిణియు [illegible]
లేక మత్ప్రణామతాత్పర్యధైర్యాదిగుణంబులచేతను [illegible]
మామకప్రసాదవిశేషంబునం జేసి యిప్పుడు [illegible]
యు నై తనబంధుమిత్త్రాదుల నలరించు నని యా[illegible]
దికి కనువిచ్చి నలుదిక్కులు పరికించి యప్పుడు [illegible]
శవాటిభూషణాయమానస్వభవనారామభూమి [illegible]
దుచు నిది యంతయు మృగేంద్రవాహనా[illegible]
లు నని యద్దేవిం గొనియాడి తనగమనాగమన[illegible]
జనంబులకు వినిపించి ఘనతరాద్భుతంబులు గావించుచు [illegible]
రాదులు నవ్వారవర్ణినీశరీరఖండంబులు సదృశ్యంబు [illegible]
య్యాదిమశక్తిసూక్తిమహిమ పలుదెఱంగుల ప్రశంసించి [illegible]
డు మృగేంద్రవాహనకు దండప్రణామంబు గావించి సుము[illegible]
లఁ దగువిధంబుల వీడ్కొని శాపానుభవకాలంబు [illegible]
బైనతనరత్నమాలిక యచ్చట [illegible]
ష్టార్పణబుద్ధిని సమర్పించి విపంచి యద్దేవిగృహంబున [illegible]
బున నన్యులకుం గానరాకుండ గుప్తంబు చేసి. 186

క. అమ్మణికంధరుఁ డంత మ, నమ్మునఁ బ్రేరేచుచున్న♦[illegible]
పమ్మునఁ జనియెను శ్రీశై, లమ్మునకును భృగునిపాత♦[illegible]. 187

సీ. తనసుముఖాసక్తి♦ దనకు శుశ్రూష సే, యఁగ మణిస్తంభ[illegible]♦ [illegible]మృగేంద్ర
వాహనాదేవిని♦వాసంబునందు న, త్యంతజితేంద్రియ♦త్వంబు [illegible]
యష్టాంగయోగవి♦ద్యాభ్యాసనప్రౌఢిఁ, దనరె నజ్జలజనే♦త్రయునుఁ [illegible]
వలసినపరిచర్య♦ సలిపినతుదను ద, దాజ్ఞను మునుప[illegible]♦[illegible]

Akella Raghavendras Online-ias.com

ఆ. వర్తనంబు ప్రేమ ♦ వదలక తత్పరి, శీలనంబు నెపుడు ♦ సేయుచుండెఁ
దదనిశప్రయత్న ♦ తాత్పర్యమున నల,బ్ధావకాశుఁ డగుచు ♦ నతనుఁ డుడుగ. 188

క. అంత మణిస్తంభుఁడు దన, యంతఃకరణంబునందు ♦ నలరారెడు దే
శాంతరవస్తువిశేషా, త్యంతదిదృక్షుఁ దిగంత ♦ యాత్రాపరుఁ డై. 189

క. వరజవశాలిం దనకే, సరి యాకర్షించి యాత్మ ♦ సతియుం దానుం
బరమోత్సాహమునఁ గృతా, ధిరోహుఁ డై గగనమున య ♦ థేచ్ఛాగతులన్.

క. అరుగుచుఁ గనుఁగొనియెను భీ, కరమకరతిమింగిలాది ♦ ఘనజలజంతూ
త్కరవిహరణభృశసాంద్రుఁ,నిరుపమఘుమఘుమరవాప ♦ నిద్రుసముద్రున్. 191

వ. ఇవ్విధంబున నయ్యంబుధిం గనుంగొని తత్ప్రకారంబు కౌతుకకారణం బగుచు
సొంపు మీఱఁ దనవనిత కతం డిట్లనియె. 192

ఉ. శీకరబృంద మెంతయు న ♦ శీతమరీచిమరీచిజాలమై
శ్రీకృతధాళధళ్య మయి ♦ తేజరిలన్ నిజధర్మ మైనర
త్నాకరభావ మీజలధి ♦ యంబుజలోచన చూచితే కడుం
బ్రాకట మై తనర్పఁ దన ♦ బాహ్యవిభాగమునందుఁ జూపెడున్. 193

ఉ. ఓలలితాంగి చూడు కడు ♦ నొప్పెడునీరము నిండఁ గాఁగఁ దాఁ
గ్రోలి తిమిప్రకాండము శి ♦ రోవివరంబున వెల్వరించును
ద్వేలపుటూర్ధ్వధార యల ♦ వేలుపుటేటిపయిం గుతూహల
శ్రీల మరున్నదీవిభుఁడు ♦ చిమ్మెడుచిమ్మనగ్రోవినీ రనన్. 194

తే. ఉగ్రతిమిశిరోరంధ్రని ♦ ష్ఠ్యూత మగుచు
నెగయుసలిలౌఘ మది యొందు ♦ మిగుల నొప్పె
సబ్ధి పేరిటికుండలి ♦ తాంగభోగి
యున్న రసఁ దనపడి గత్తై ♦ నో యనంగ. 195

ఉ. ఔర్వము పేర ఘోరవిర ♦ హానల మెంతయు నంతరంబునన్
బర్వఁ దరంగబాహువులు ♦ బారలు చాఁచుచు నీపయోధి యో
పర్వసుధాంశుబింబముఖి ♦ భాసిలెడుం గడు నుల్లసద్రసా
ఖర్వసుపర్వసింధువును ♦ గౌఁగిట నెంతయుఁ జేర్చుకై వడిన్. 196

మ. వికచాబ్జానన యీపయోధి శశియా ♦ విర్భూతకాలంబునన్
సకలద్వీపవతీగణంబు యుగప ♦ త్సంప్రాప్తినవ్యోల్లస
న్మకరీభంగపయోధరత్వమునఁ గ ♦ న్పట్టన్ రసోజ్జృంభణా
ధికతం జేయుచు నాచరింపఁ గడఁగున్ ♦ దివ్యాపగాశ్లేషమున్. 197

చ. ఉదకముఁ గ్రోల వ్రాలెడుప ♦ యోదము పౌరుషకేళిసంభ్రమా
ద్భుతవిగళద్రమాకబరి ♦ పోలిక నొప్పెఁ దటిద్విలాసముల్

తదభివృతాంగకస్ఫురణ♦లం దలపింపఁగ నీపయోధియొ
ప్పిదము శయించినట్టిమురభేది తెఱంగు వహించెఁ జూచితే. 198

క. అని పలుకుతనదుపలుకుల, కును ముసిముసినగవుతోడఁ ♦ గోమలి లజ్జా
వనతముఖి యయినఁ దద్విల, సనజృంభితకుసుమశరవ♦శంవదుఁ డగుచున్. 199

తే. తనదుభానంబు తెలుప న♦వ్వనిత మీకు
వలసినవిధంబునం బ్రవ♦ర్తిలుట గాక
యిందు నాకు స్వతంత్రత్వ♦ మెక్కడియది
యనియె ననుటయు నాసిద్ధుఁ ♦ డాత్మ నలరి. 200

మాలిని. కిసలయకుసుమాఘా♦కీర్ణనానావనాంతో
ల్లసదభినవకుంజ♦శ్లాఘ్యభాగంబులందున్
బిసరుహదళనేత్రన్ ♦ బ్రేమతోఁ గూడి నానా
ప్రసవశరవిహార♦ప్రౌఢిఁ గ్రీడింపుచుండెన్. 201

క. అలఘువ్రతాహ్వయుం డను, మళయాళప్రబ్రాహ్మణుండు ♦ మహనీయసము
జ్జ్వలనియమంబున జపవిధి, సలిపెం బూర్ణముగ రెండు♦సంవత్సరముల్. 202

ఉ. శీతలసత్యభాషణవి♦శేషవిలాససమార్జితాఖిల
శ్రోతృజనానురంజన వి♦రోధినరాధిపగర్వభంజనా
నీతికలాతికౌశలవి♦నిర్జితభార్గవదేవమంత్రివి
ఖ్యాతివిభూతిగర్వాణ ని♦రంతరకల్పితవిద్వదర్వాణా. 203

క. నరసింహప్రభునందన, నరసింహబలారిగమఘు♦నస్థేమబలా
నరసింహకృపాస్పదకి, న్నరసింహాసనపదస్థ♦నతిక్షృద్రివిణా. 204

తోటకవృత్తము.

మానసుయోధన ♦ మంజులనిత్యా, నూనయశోధన ♦ యుజ్జ్వలకృత్యా
దానసుబోధన ♦ ధర్మదకృత్యా, దీనమహాధన ♦ దీపితసత్యా. 205

గద్యము. ఇది నిఖిలసూరిలోకాంగీకారతరంగితకవిత్వవైభవపింగళియమరనార్యత
నూభవసౌజన్యజేయసూరయనామధేయప్రణీతం బైనకళాపూర్ణోదయం బన
మహాకావ్యంబునందుఁ జతుర్థాశ్వాసము.

Akella Raghavendra's Onlinelas.com